

Suomen erityiskasvatuksen liitto ry:n näkemyksiä oppivelvollisuuden pidentämisestä

- Oppivelvollisuuden pidentämistä vuodella on ehdotettu syrjäytymistä ehkäiseväksi toimenpiteeksi. Periaate on hyvä, mutta sen toteuttamiseksi pitäisi luoda erilaisia mahdollisuuksia, joita voitaisiin yksilöllisesti räätälöidä kullekin nuorelle sopivaksi malliksi.
- Nuorisotakuu astui voimaan tänä vuonna. Sen toteutumisesta on keskusteltu hämmästyttävän vähän, mutta tuntuma on se, että kunnat eivät ole ottaneet täyttä vastuuta asiasta. Nuorisotakuun toteutumista tulee seurata ja sen toimivuus taata ennen kuin otetaan päällekkäiseksi toimintamalliksi oppivelvollisuuden jatkaminen.
- Se nuorten joukko, joka oppivelvollisuutta jatkamalla haluttaisiin saada koulutuksen piiriin, on erittäin vaikeasti saavutettavissa. Opiskelumotivaatio on kateissa, elämänhallinnassa on puutteita ja monesti kotikaan ei tue nuoren koulunkäyntiä. Emme usko, että perusopetuksen jatkaminen oppivelvollisuuteen kuuluvalla lisäopetuksella tuottaisi toivottua tulosta näiden oppilaiden osalta.
- Tärkein toimenpide olisi opinto-ohjauksen tehostaminen ja nivelvaiheen suunnittelun aloittaminen riittävän varhain. Syrjäytymisvaarassa olevat nuoret tarvitsevat intensiivistä opinto-ohjausta ja yhteistyötä perusopetuksen ja toisen asteen opinto-ohjaajien välillä. Myös erityisopettaja opinto-ohjaajan työparina voi olla tehokas vaihtoehto. Jälkiseurantaa toisen asteen opintojen alettua ei myöskään saa unohtaa.
- Erityisen tuen piirissä opiskelville oppilaille on tällä hetkellä tarjolla hyvin vähän koulutuspaikkoja. Perusopetuksen oppilaanohjaukseen sisältyviä työelämän tutustumisjaksoja on vaikea järjestää, koska työelämä ei näe voimavarakseen näitä oppilaita, joiden työpanos ei ole omatoiminen ja täydellinen. Tämä näkyy myös sitten myöhemmin työelämässä, josta tehokkuuden ja taloudellisuuden nimissä on karsittu kaikenlainen avustava työ. Toivomme, että työnantajat arvostaisivat myös tällaisia työntekijöitä, jotka varmasti mieluummin tekisivät ns. oikeita töitä vaikka vähän vähemmällä työajallakin kuin siirtyisivät peruskoulun jälkeen eläkeläisiksi.
- Oppivelvollisuuden pidentämiseen pitäisi löytyä luovempia ratkaisuja kuin ns. kymppiluokka. Jonkinlainen ammatilliseen/toisen asteen koulutukseen valmentava opetus niille, jotka eivät vielä ole omaa alaansa löytäneet, olisi yksi mahdollisuus. Koska teoreettiset ja käytännölliset opinnot jakautuvat lukioon ja ammatilliseen koulutukseen, olisi kenties luontevaa, että ensisijaisesti lukio-opiskelu alkaisi jo heti peruskoulun jälkeen, mutta sinne voisi myös pyrkiä ns. valmentavan ammatillisen jälkeen, mikäli nuori kokee teoreettiset opinnot omakseen.
- Oppisopimuskoulutus ja työpajat ovat hyvä vaihtoehto niille, joille nykyinen koulu asettaa liian suuria haasteita.
- Oman opinto-ohjelman mukaan eteneminen pitäisi saada luontevammaksi – ne nopeasti etenevät 15-16-vuotiaat, jotka pitkästyvät peruskoulun hitauteen voisivat saada mahdollisuuden esim. lukio-opintojen aloittamiseen ripeämmin.
- Suuri huoli nuorten syrjäytymisestä on meille erityisopettajille todellista arkea. Perusopetuksen loppuun saattamiseen ja syrjäytymisen kierteen katkaisemiseen tulisi löytää luovia ratkaisuja. Olemme huolissamme myös siitä, että pitkän kesän aikana menetämme paljon siitä hyvästä – rutiineista, vastuusta omista töistä ja tehtävistä, terveellisistä elämäntavoista – joita olemme lukuvuoden aikana kovalla työllä saavuttaneet. Kesäkouluko olisi tähän vaihtoehto? Kesätöitä löytävät vain harvat ja aktiiviset nuoret.

Turussa 8.10.2013

Päivi Juntti
puheenjohtaja
Suomen erityiskasvatuksen liitto ry.